Andrius VAICEKAUSKAS

ŽVALGYMAI VILNIUJE, ŽYDŲ G. NR. 4A, 1999 M.

1999 m. Vilniuje, Žydų g. Nr. 4a, buvo rekonstruojama kiemo danga. Nuėmus senąją dangą, atsidengė nugriautų pastatų mūrų paviršiai. Namas Žydų g. Nr. 4a pastatytas po Antrojo pasaulinio karo nugriautų ankstesnių pastatų vietoje. Prieš pradedant naujos kiemo dangos klojimą, nuspręsta darbų vietoje atlikti archeologinius žvalgymus – užfiksuoti atkastus mūrus. Architektūrinį atkastų mūrų įvertinimą atliko architektas A. Kunigėlis. Archeologiniai žvalgymai vykdyti 128 m^2 plote, iki 0,5 m storio kultūrinio sluoksnio dalyje.

Archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio ir radinių neaptikta.

Rastos ir užfiksuotos 2-jų mūrinių statinių, architektūrinių tyrinėjimų duomenimis, datuotinų XVI a. pab. – XVII a. pr. (pirmasis statinys) ir XVII a. pab. (antrasis) pamatų liekanos. Užfiksuoti antrojo statinio užverstų rūsių skliautų fragmentai. Aptiktų statinių liekanos išsaugotos.

Andrius VAICEKAUSKAS

Surveys in Vilnius, Žydų street, house No 4a, in 1999

Archaeological surveys were done in the area of 128 m^2. Remains of the foundations of two buildings dating back to the late 16th century – the early 17th century and the late 17th century as well as fragments of the vaults of the basements were found.

Andrius VAICEKAUSKAS

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, ŽYGIMANTŲ G. NR. 13, 1998 M.

1998 m. Vilniaus senamiestyje, Žygimantų g. Nr. 13, atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai naujai projektuojamo pastato vietoje.

Sklypas Žygimantų g. 13 pradėtas žvalgyti 1992 m. (vadovas G. Gendrėnas), tačiau dėl įvairių aplinkybių tyrinėjimai atnaujinti tik 1998 m. 1992 m. sklype iškastuose šurfuose konstatuotas 1,45–3,25 m storio kultūrinis sluoksnis, atkasti XVIII–XX a. mūrinių statinių fragmentai.

1998 m. buvo toliau tiriamos kitos sklypo vietos, kuriose galimi žemės judinimo darbai. Žygimantų g. sklypas Nr. 13 su esamais pastatais yra Vilniaus senamiesčio pirmajame kvartale. Iki XIX a. pradžios dauguma sklypų šiame kvartale priklausė Radviloms. Svarbiausi veiksniai, darę įtakos šio kvartalo istorijai, buvo Neries upė bei gatvė arba kelias, prasidedantis prie Pilies ir vendantis Žaliojo tilto per Nerį link. Dabartinė urbanistinė situacija susiformavo XIX a., nutiesus Neries krantinę nuo Žaliojo tilto iki Arsenalo gatvės. XIX a. II pusėje atsiradusi naujoji Vilijos krantinė diktavo naują užstatymą, kuris savo fasadu buvo nukreiptas į upės pusę. Sklypas Žygimantų g. Nr. 13 su savo dabartinėmis ribomis susiformavo tik po Antrojo pasaulinio karo. Iki to laiko šio sklypo ribose buvo 2 posesijų ir Boguslavskio skersgatvio žemė. Didžiąją dalį sklypo, kur dabar yra tuščia erdvė, užėmė 780 posesija, kuri susiformavo dar XVIII a. prie buvusios Kiaulių g., užėmė šią tuščią vietą ir dabartinio namo Nr. 13 žemę. Nemažas mūrinis namas šioje posesijoje jau tikrai stovėjo XIX a. pr. Visas posesijos užstatymas sunyko po Antrojo pasaulinio karo, o šiuo metu stovintis 1952 m. pastatytas 5 aukštų mūrinis gyvenamasis namas Nr. 14 visai pakeitė buvusią šios vietos posesijinę struktūrą.

1998 m. žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu iškasti 2 archeologiniai šurfai, tyrinėtas 15,4 m^2 plotas, 2,8–3,4 m storio kultūrinis sluoksnis. Šurfas Nr. 1 iškastas Š teritorijos dalyje, o šurfas Nr. 2 – R dalyje. Šurfe Nr. 1, 1,44–1,38 m gylyje (H_{abs} 91,26–91,14 m), aptiktas 0,1–0,14 m storio juodos žemės sluoksnis – buvęs žemės paviršius su akmenų grindinio liekanomis. Po grindiniu, 1,64 m gylyje (H_{abs} 90,95 m), užfiksuotos plytų bei akmenų mūro pamato liekanos. Pamatas tęsėsi Š–P kryptimi. Jis mūrytas iš gelsvų klasicistinių plytų, datuotinas XVIII a. II puse. Grindinys išgrįstas, jau sunykus šiam mūriniam statiniui. Anksčiausi šurfe aptikti yra XVII a. datuoti kultūriniai sluoksniai – buvę žemės paviršiai su buitinės keramikos šukėmis, plokštinių koklių, puoštų „kaltiniu" ornamentu, fragmentais, gyvulių kaulais.

Šurfe Nr. 2 aptikta 60^0 ŠV kryptimi besitęsianti mūrinio, XIX a. datuotino pastato siena. Sluoksnyje, susidariusiame pastato egzistavimo laikotarpiu, rasta 1898 m. vienos kapeikos vertės rusiška moneta. Ankstesniuose šurfo sluoksniuose datuotinų radinių neaptikta.

Andrius VAICEKAUSKAS

Investigations in Vilnius, Žygimantų street, house no 13, in 1998

2 survey test excavations were done and the total area of 15,4 m^2 was investigated. The cultural layer of 2,8-3,4 m was found. The earliest part of the layer is dating back to the 17th century. Remains of a brick building, household pottery, fragments of glazed tiles and bones of animals were found.

Evaldas VAILIONIS

TYRINĖJIMAI UTENOS SENAMIESTYJE 1999 M.

1999 m. rugsėjo mėn. atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai Utenos senamiestyje. Buvo siekiama nustatyti kultūrinio sluoksnio charakteristiką.

Tyrinėjimų metu iškasta 1 m^2 dydžio 90 šurfų, nustatytas XVIII–XX a. sluoksnių horizontas. Aptikta ir pavienių XVII a. radinių. Kultūriniai sluoksniai siekia nuo 0,3 iki 1 m. Dalis miesto kultūrinio sluoksnio suardyta XX a. įvairių žemės judinimo, statybų metu.

Surinkta apie 2 tūkst. radinių. Didžiausią jų dalį sudaro buitinė keramika – šukės. Didžioji jų dalis neglazūruotos arba glazūruotos. Fajansinės keramikos šukių nedaug. Gausius neglazūruotos keramikos radinius sunku datuoti. Remdamiesi kitais horizonte rastais radiniais sluoksnius datuojame XVIII–XX a. Dalis keramikos gali būti ir ankstesnė (XVII a.). Rasta metalo dirbinių, daugiausia vinių, stiklo šukių, olandiškų stiegių fragmentų. Surinkta keliolika smulkių plokštinių koklių fragmentų, viena XIX a. moneta.

Nors archeologiškai vertingų kultūrinių sluoksnių neaptikta, tačiau ir ši vėlyva medžiaga bei reti pavieniai XVII a. radiniai turi išliekamąją vertę. Būtina griežtesnė žemės kasimo darbų kontrolė bei ardomojo kultūrinio sluoksnio fiksacija.

Evaldas VAILIONIS

Investigations in Utena Old Town, in 1999

In 1999, in Utena Old Town, 90 test excavations were done where the cultural layer of 0,3-1 m dating back to the 13th –20th centuries was found. Some stray finds of the 17th century were found.